

2010 CIF İSKOÇYA PROGRAMI

CIF İskoçya Programı 01/05/2010-01/06/2010 tarihleri arasında Estonya(Yaşlı bakımı alanında sosyal hizmet uzmanı), Arjantin(psikoloji ve eğitim bilimlerinden professor), Hindistan(sağlık hizmetlerinden sosyal hizmet uzmanı) ve Türkiye olmak üzere dört ülkenin katılımıyla gerçekleşmiştir. Her katılımcının farklı alanlarda çalışıyor olması gözetilerek her katılımcı için özel olarak hazırlanan programlar öncelikle üç gün süren ortak katılımla gerçekleşen bir kaynaştırma sürecinden sonra başlamış ve her katılımcı ayrı gönüllü ailelerde bir süreliğine konaklamıştır. CIF 2010 programı ilk olarak Guay' da organize edilen küçük bir evde katılımcılarının tümünün birlikte kaldığı, karşılıklı iletişim kurduğu ve paylaşımında bulunduğu bir hafta sonu ve Edinburg' a yapılan bir seyahat ile devam etmiştir. Katılımcılar gönüllü ailelere dağıldıktan on beş gün sonra tekrar Oban şehrinde bir oraya gelmiş, kalınan hostelde hem kendi ülkelerine ilişkin sunum yapmaları, hem kendi kültürlerine ilişkin karşılıklı olarak paylaşımında bulunmalarına olanak sağlanmıştır. Katılımcılara kendi alanları ile ilgili uygulamalara yönelik ziyaretler yapmaları sağlanmış ve genel olarak sosyal hizmet alanındaki pek çok çalışma hakkında fikir sahibi olunmuştur.

02/05/2010-03/05/2010(Travel to Residential Orientation days in Guay, Dunkeld)

CIF 2010 İskoçya programının tüm katılımıyla gerçekleşen bu etkinlikte katılımcıların tanışmaları ve karşılıklı paylaşımında bulunmaları sağlanmış, katılımcılara bireysel programları hakkında bilgi verilmiştir.

04/05/2010(Orientation Day in Edinburg)

Tüm katılımcılarla birlikte Edinburg gezilmiş, şehirde bulunan gezilecek, görülecek yerlere gidilmiş, parlamento binası ziyaret edilmiştir.

05/05/2010(Training Event, King James' Building)

Madde kullanımı ve ergen gebeliği İskoçya' da sık ve yaygın bir problem olarak belirmektedir. Bu sebeple koruyucu aile, evlat edinme gibi sosyal hizmet alanında yapılan pek çok çalışma bulunmaktadır. 05/05/2010 tarihinde yapılan ziyarette evlat edinilen çocukların gelişimsel sürecinin izlenmesi, evlat edinilen çocuğun öz ailesi ile arasındaki iletişimin korunması, evlat edinilen çocuğun öz aile ile kuracakları iletişimin çocuk açısından ruhsal faydaları üzerinde durulmuş ve bu süreçte izlenmesi gereken hassas noktalar konuşulmuştur.

07/05/2010(PPU Police,Domestic Abuse Officer)

Polis teşkilatı hizmetini yürütürken İskoçya Hükümeti, İskoçya Parlamentosu ve yerel idarelerle birlikte çalışmakta ve çeşitli kurumlarla sürekli iletişim halinde bulunmaktadır. Şiddete uğrayan kadınlar için öncelikli risk faktörleri belirlenmektedir. Kadının hikayesi ayrıntılı olarak incelenmekte ve şiddete uğrayan mağdurlar ile görüşmeler ayarlanmaktadır. Çocuk da varsa çocuk için de birtakım tedbirler alınabilmektedir. Şiddeti uygulayan genelde eşleri, birlikte yaşadıkları erkeklerdir. Bu kişilerin kurban ile iletişim kurması ya da haneye yaklaşması engellenmekte ve şiddete uğrayan kadınlara kendilerini tehdit altında hissettiklerinde polisle iletişime geçebilecekleri, yardım isteyebilecekleri elektronik alarmlar verilmektedir. Kadının cebinde taşıdığı bu sistem ile nerede oldukları da GPS aracılığıyla belirlenebilmektedir. Kadınlar eğer yaşadıkları hanede mutlu değilse polis diğer kurumlarla iletişime geçerek kadınları daha güvenli yerlere yerleştirebilmektedir. Şiddete uğrayan kadınlar her türlü ekonomik sınıftan olabilmektedir. Önemli maçlardan sonra, Noel zamanları şiddet vakalarının artış gösterdiği dönemlerdir. Aile içi şiddet alanında çalışan uzmanlar kadının ailesi, komşuları, çocuğu varsa çocuğun okulu olmak üzere pek çok alanda araştırma yaparak bir rapor hazırlamaktadırlar. 2006 yılından önce evlilik dışı doğan bebekler için babanın çocuk üzerinde hakları yokken 2006 yılında yapılan değişiklik ile anne ve baba resmi olarak evli olmasalar dahil baba çocuk üzerinde hukuken haklara sahip sayılmaktadır.

Çocuklar ile ilgili yapılan çalışmalarda çocuk koruma, kayıp çocuklar ve cinsel istismara uğrayan çocuklar olarak değişik birimler çalışmaktadır. İskoçya da çocukların yaptıkları eylemlerden sorumlu tutuldukları yaş sınırı sekiz yaş olarak belirlenmiştir. Çocuk ilk işlediği suç için sadece uyarı almaktadır. Ancak ikinci eyleminde çocuğun ailesi ve sosyal çevresiyle iletişime geçilerek çocuk için planlama yapılmakta ve rapor hazırlanmaktadır. Ancak suçun devamı halinde polis merkezi devreye girmekte ve gerektiği durumlarda sosyal çalışmacının da katılımıyla süreç izlenmektedir.

08/05/2010-09/05/2010(Free time with Host Family)

11/05/2010(Colonsay Resource Center with Permanence Panel)

Evlat edinme sürecinde evlat edinen ailenin hazırlanması ve evlatlık olarak alınan çocuğun gelişimi için çalışan uzmanlar vardır. 2007 yılı itibariyle evlatlık olarak verilen çocukların öz ebeveynlerinin yasal haklarında artmış olmuştur. Evlat edinme sürecinden sonra ailenin ve çocuğun uyumu ve istekleri incelenmektedir. Çocuklara konuşmaya başladıkları andan itibaren yaşadıkları evlat edinme süreci ile ilgili bilgi verilmektedir. Çocuklar anlayabilecekleri düzeye geldiklerinde bu süreç onlara aktarılmaktadır. Çocuğun doğumu itibariyle çocuk ile ilgili toplanan her türlü bilgi(öz ebeveynlerinin resimleri, onlara ait bilgiler,) saklanıp, dosyalanmaktadır. Evlat edinilen her çocuğun ileride ulaşabileceği bu bilgiler titizlikle toplanmaktadır.

Aynı gün içerisinde dokuz yaşında Micheal' ın öz annesiyle kurduğu contact görüşmesine gözlemci olarak gidilmiştir. Micheal dokuz yaşında ve yaklaşık olarak üç yıldır koruyucu anneye birlikte yaşamaktadır. Öz anne elli sekiz yaşında, yalnız yaşayan ve çeşitli sağlık problemleri olan bir bayandır. (Öğrenme güçlüğü ve fiziksel olarak çeşitli sağlık sorunları, yürümede güçlük) Öz anne ve Micheal haftada iki kez okul ortamında görüşmektedirler. Sosyal çalışmacı anneyi alarak çocuğun okuluna götürmektedir. Anne ile Micheal haftada bir gün özel bir odada bir saat oyun oynamakta, bir gün de birlikte öğle yemeği yemektirler.

13/05/2010(Permanence Panel, Dundee)

İskoçya' da evlat edinme ve çocuklarla ilgili olarak verilen kararlarda Permanence Panel-Mahkeme ve Child Hearing olarak geçen üç yapının ortak çalışmasıyla yürütülen bir sistem vardır. Permanence Panel Chair, Senior Officer, Medical Advisor, Legal Advisor, Resource

Co-ordinator, Social Worker, Independent Panel members(3), Minute Taker katılımıyla gerçekleşmektedir.

Evlat edinme genellikle mahkeme kararı ile olmaktadır. Ancak çocuğun aileden zorla alındığı, çocuğun ruhsal ve fiziksel durumundan endişe duyulduğu, ailenin de rızası olmadığı durumlarda bu üç kurum sürece birlikte dahil olmaktadır. Ailenin rızası olduğu durumlarda ise *Permanence Panel* koruyucu aile konusunda mahkeme kararı gerekmeden karar verebilmektedir. *Child Hearing* ise *Permanence Panel*' in verdiği kararı değerlendirmektedir. *Child Hearing* bağımsız, toplum içerisinde, sıradan vatandaşlardan oluşmaktadır. Bu oluşumdaki vatandaşlar her meslek grubundan ve her sosyo-ekonomik sınıftan olabilmektedir. *Permanence Panel* e çocuğa bakmak isteyen aile, çocukla ilgilenen sosyal çalışmacı alınmaktadır. Onlar gelmeden grupça sorulmak istenen sorular önceden tartışılarak belirlenmektedir. Çocuğa bakacak olan aileye çocuk için hazırladıkları uzun süreli gelecek planları, yaşam alışkanlıkları, kronik hastalıklarıyla ilgili sorular sorulmaktadır. Ailenin de bulunduğu ortamda katılımcılar aileye düşüncelerini ve kararlarını açıklamaktadırlar.

Evlatlık verme süreçlerinde öncelikli olarak ailede çocuğa bakabilecek olan diğer aile yakınlarının olup olmadığı araştırılmaktadır. Olası aile yakınları araştırılmakta ve gerektiği durumlarda bu yakınlarla belirli bir miktarda ödeme yapılarak bu konuda aileler desteklenmektedir.

14/05/2010(Legal Section,Perth)

İskoçya' da Şerif Mahkemesi ve Yüksel Mahkeme olarak iki ayrı oluşum vardır. Boşanmayı Şerif mahkemeleri yürütmekte ve aynı zamanda ceza üst sınırı beş yıla kadar olan davalara bakmaktadır. Ancak ağır ceza suçları için on beş kişiden oluşan jüri sistemi vardır. Cinayet, cinsel suçlar gibi davaları yüksek mahkemeler yürütmektedir. Karar jüri sistemi ile belirlenmekte, jüri sanığı suçlu bulması halinde sanığın cezası şerif olarak adlandırılan hakim tarafından verilmektedir. Ülkede herkes oy kullanmak zorunda olduğu gibi jüri olarak seçildiği takdirde jüri olarak mahkemeye katılmak zorundadır. On sekiz yaşından büyük her meslekten kişi jüri olarak seçilebilir. Jüri her hangi bir eğitime tabi tutulmamakta ve davetiye ile çağrılmaktadır. Çocuklar mahkemelerde tanık olarak bulunabilmekte ama çocuğa ilişkin suçlarda çocuklar mahkeme ortamına alınmamaktadır.

Boşanmalarda şartların uygun olması halinde ortak velayet kararı verilebilmektedir. Anlaşmazlık durumlarında bağımsız bir avukat arabulucu olarak atanmakta ve çocuğun velayeti de dahil olmak üzere boşanmanın hukuki sonuçlarıyla ilgili bir rapor

düzenlemektedir. Boşanmada mahkeme sürecine psikolog ya da psikiyatristlerin dahil edildiği durumlar ender de olsa mevcut olup ancak bu uygulamalar çok masraflı olması nedeniyle tercih edilmemektedir.

15/05/2010-16/05/2010(Orientation Days with the group at Oban)

Katılımcılar Oban' da tekrar biraraya gelmiş ve bir hostelde konaklanmıştır. Bu etkinlikte katılımcılar kendi ülkelerine ilişkin sunum yapmışlar ve her katılımcı kendi ülkesine özgü bir yemeği ikram etmiştir.

18.05.2010-20.05.2010(Blairgowrie)

Bu oluşumda çalışanlar tamamen gençlerden oluşmaktadır. Gençler kendileri karar verdikleri ve öncü oldukları projelerde görev almaktadırlar. Bu gruptaki gençlerin yaşlı bireyler için de yaptıkları birtakım çalışmalar vardır. Öğrenme güçlüğü olan yaşlılarla bazı oyunlar oynamak, onlara ihtiyaçları doğrultusunda destek sunmak gibi etkinlikler düzenlemektedirler. Bu gruplarda çeşitli suçlara karışmış, geçmişte alkol ve hap kullanımı olmuş gençler ve ergenler de faaliyet göstermektedir. Amaç bu gençlere de sorumluluk vererek güven duygusu kazandırmak, öz güvenlerini yükseltmek ve enerjilerini olumlu işlere kanalize etmektir. Bu oluşumlarda sorunları olan sosyal destek talebi olan gençlerle görüşmeler yapan bu konuda eğitilmiş psikologlar da bulunmaktadır. Görüşmeler birebir olarak yapılmakta ve talebi olan gençlere istekleri doğrultusunda görüşmeler planlanmaktadır.

22.05.2010-23.05.2010(Free Time With Host Family)

24.05.2010(Women' s Aid,Perth)

Women' s Aid bağımsız ve pek çok kurum ile ortak hareket eden bir oluşumdur.. Çalışanları tamamen kadınlardan ve istismara uğramış kadın ve çocuklara yardım için profesyonel olarak eğitilmiş kişilerden oluşmaktadır. İstismara uğramış kadınlara bilgi ve sosyal destek vermek, yasal hakları konusunda kadınları bilinçlendirmek, kadınları ve varsa çocuklarını olası istismar riskinden korumak ve kadınlara gelecekleri için yol çizmeleri ve plan yapmalarında destek olmak amaçları arasındadır. Bu kuruluş ayrıca istismara uğramış kadın ve çocuklar için kalabilecekleri geçici ikametler sunmaktadır. Bu evler bir daire olabildiği gibi ortak yaşam yerleri de olabilmektedir. Ayrıca bu kadınların çocukları için de korkularını ve yaşadıklarını ifade edebilmeleri için olanaklar da sunulmaktadır.

Bu ziyarette birlikte yaşadığı erkek tarafından şiddet görmüş ve şehir dışında bir eve yerleştirilmiş bebekli bir kadına ziyaret yapılmış, sosyal hizmet uzmanı bayanın

yaptığı bu ziyarette kadın ile görüşülmüş, mevcut durumu, ihtiyaçları hakkında konuşulmuştur.

25.05.2010(Relationship Scotland, Dundee)

Gönüllü bir kuruluş olup devlet desteği de almaktadır..(%44 devlet desteği alıyorlar, yerel yönetimlerin desteği, yardım kuruluşların desteği ve bireysel yardımlara da açıklar) Bu kuruluştta genel olarak arabulucular görev almaktadırlar. Ülke genelinde otuz altı tane merkezleri vardır. Genel olarak kişiler kendi istemleri ile baş vururlar ama bazen mahkeme kararı ile de geldikleri olmaktadır. Boşanmış ailelerin çocuklarının birlikte yaşamadığı ebeveyni ile aralarındaki ilişkiyi desteklemek, bu konuda çocuğun faydası doğrultusunda hareket etmekle yükümlüdürler. Bu kuruluşun hedefi çocuklar için güvenli, sıcak bir ortam oluşturarak çocuğun bu ortamda ebeveyni ile ilişki kurmasını sağlamaktır. Üç farklı ilişki şekli oluştururlar.

Supported In-Centre Contact-Çocuğun diğer ebeveyne teslimi bu merkezlerde yapılır ve çocuğun bu merkezlerde diğer ebeveyn ile görüşmesi sağlanır. Çocuğun alınıp verilmesiyle ilgili bir kayıt düzenlenir. Burada amaç ebeveyn ve çocuğun sağlıklı koşullar altında görüşmesini sağlamaktır. Yapmış olduğum ziyarette karşılaştığım örnekte çocuk baba ile birlikte yaşamaktadır. Anne ve annene Amerika' da yaşamaktadırlar. Babanın annenin çocuğu Amerika' ya götürebileceğine ilişkin kaygıları vardır ve görüşme bu merkezde gerçekleştirilir..

Supported Hand-Over Contact- Çocuğun alınması ve teslim edilmesi bu merkezde gerçekleşir. Ebeveyn, çocuk ile merkez ortamında değil dışarıda görüşür ama çocuğu alıp vermesi merkezde gerçekleşir. Çocuğun alınışı ve verilmesi kayıt altına alınır.

Supervised In-Center Contact- Çocuk için yüksek riskin olduğu durumlarda(ebeveynin alkol ya da madde kullanımı, şiddet davranışı)ebeveyn ile iletişim merkezde bir odada uzmanın gözetiminde gerçekleştirilir.

Bu merkez yönetim kurulu ve eğitilmiş personelden oluşmaktadır. (gönüllü ve maaşlı olmak üzere) bu personel sosyal çalışmacı, öğretmen, avukat, doktor gibi meslek elemanlarından oluşabilir. Bütün personel çocuk korunma, sağlık, güvenlik, çatışma çözümü ve aile şiddeti konularında eğitim almış kişilerden oluşmaktadır. Çocuklar için yaş sınırlaması

yoktur ancak çoğunlukla çocukların yaşları küçük olup on altı yaşından büyük bazı öğrenme güçlüğü olan çocuklar için de güvenli bir ortam olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda bu oluşum boşanmakta olan çiftlere velayet konusunda uzlaşmaları konusunda da yardımcı olmaktadır.

26/01/2010(Children 1st Dundee)

Children's Hearing(CH) İskoçya' ya özgü, çocukluk ve ergenlik çağındaki bireylerin yüksek yararı için oluşturulmuş adli bir oluşumdur. Children's Hearing Panelin de bu yönde eğitim almış halktan üç kişi, çocukla ilgili raportör, çocuğun yasal koruyucusu(temsilcisi) ve sosyal hizmetleri temsil eden bir uzman bulunmaktadır. Raportör karar verme mekanizmasında etkin değildir. Kurulun verdiği kararı mahkeme ortamına sunmakla yükümlü kılınmıştır. Buraya gelen vakalarda çocuklar suça karışmış, istismara uğramış, bakım ve korunma tedbiri almış ya da evlatlık verilmek istenmiş olabilirler. Bu vakalarda raportör sosyal hizmetlerden almış olduğu bilgileri ayrıntılı olarak incelemek ve gerekli araştırmaları yapmakla sorumludur. Raportör yaptığı incelemeler ışığında çocuk için CH' nin toplanıp toplanmaması, çocuk için tedbir kararını verir ve raportörün yönlendirmesiyle CH oluşturulur. CH panel üyeleri, çocuk ve çocuğun yakınının(bu kişi öz ebeveyn, koruyucu aile ya da mahkemenin atadığı yasal temsilcisi olabiliyor) katılımıyla gerçekleşmektedir. CH' nin sonunda çocuklarla ilgili bazı kararlar alınır ve bu kararlar çocuğun bir programa zorunlu katılımı, ebeveynleriyle ilişkinin yeniden düzenlenmesi, koruyucu aileye yerleştirme gibi tedbirler olabilir.

DEĞERLENDİRME

İskoçya 2010 programı her katılımcının kendi ülkesinde çalıştığı alanları inceleme fırsatı vermiş, bunun dışında İskoçya' da uygulanan sosyal hizmet alanlarına ilişkin genel bir bakış açısı sunmuştur. Yaklaşık olarak on yıldır ülkemde aile mahkemelerinde çalışan bir psikolog olarak İskoçya' ya gittiğimde boşanma, boşanma sonrasındaki süreç, velayet ve çocuk istismarına ilişkin konuları merak etmiş ve bu yönde bir program talebim olmuştu. Bu anlamda benim için hazırlanan program kapsamında mahkemeleri ziyaret etme ve mahkeme ortamını görme olanağım oldu. İskoçya' da Şerif Mahkemesi ve Yüksel Mahkeme olarak iki ayrı oluşum vardır. Boşanmayı Şerif mahkemeleri yürütür ve aynı zamanda ceza üst sınırı beş yıla kadar olan davalara bakar. İskoçya' da reşit olma yaşı on altıdır ve on altı yaş ve üstünde her birey ailesinin onayı olmadan evlenebilmektedir. Boşanma ve velayet konusu genel olarak mahkemece atanan arabulucular tarafından uzlaşarak yürütülmeye çalışılır. Bu kişi bağımsız

bir avukat da olabilir ve boşanmanın hukuki sonuçlarıyla ilgili rapor hazırlar. Bazı durumlarda Children's Hearing adındaki oluşuma da dosya gönderilebilir. İskoçya ortak velayetin uygulandığı bir ülkedir ama ortak velayet içinde ayrılan ebeveynlerin birtakım koşullara sahip olması beklenir.(yakın ikametgahlarda yaşamak vb.) Boşanma sürecinde psikolog ya da psikiyatrist gibi meslek grupları sürece girmemekte çünkü çok masraflı olması nedeniyle tercih edilmemektedir.

İskoçya alkol ve madde kötüye kullanımı, buna bağlı aile içi şiddet ya da ergen gebeliği gibi sorunların oldukça sık görüldüğü bir ülkedir. Ülke içerisinde seyahat ederken bile otobüslere yazılan ve toplum içerisine konan afişlerde bunun ülkede ciddi bir sorun teşkil ettiği hissedilmektedir. (otobüslerde yazan alkol şiddet için bir bahane olmaz gibi) Ayrıca ülkede yasal alkol alma yaşı reşit olma yaşı on altı olmasına rağmen yirmi bir yaştır ve son yıllarda alkole bağlı olarak artan miktarda ölümler vardır. Gençler arasında alkol ve hap kullanımı yaygındır ve buna bağlı olarak gençlerde davranış problemleri, suç oranı ve erken ebeveynlik sık görülmektedir. Ailelerin birçoğu ergenlik döneminde hamile kalmış çocuklarının gebeliklerinin devamı konusunda istekli ve çocuklarını desteklemektedirler. Bazı şehirlerin ergen ebeveynlerin çokluğuyla ünlü olduğu söylenir ve gerçekten de o şehre yaptığınızı ziyaretlerde oturduğunuz kafelerde ergenlik yaşındaki pek çok bayanın bebekleriyle geldiklerini ve sohbet ettiklerini görmek mümkündür. Ergen ebeveynliğe bağlı olarak da evlat edinme, koruyucu aile ve evlat edinmeye ilişkin sosyal hizmetler çok gelişmiştir. Evlat edinme öncesi ve sonrası için oluşturulan pek çok birim vardır. Evlat edinilen çocukla ilgili olarak hazırlanan dosyalar, o çocuğun geçmişine ait her detayı gelecekte çocuğa sunabilmek için hazırlanıp düzenlenmektedir. Ayrıca evlat edinilen çocuğun kendi öz ailesiyle de iletişimi bir şekilde korunmaya çalışılmaktadır. Çocuğun öz ebeveynleriyle mektup yoluyla ya da diğer şekillerde haberleşmesi sağlanır ve bu konuda olanca hassalıkla vakalara yaklaşılr. Çocuğun yüksek yararı gözetilerek öz ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişki en iyi şekilde sürdürülmeye çalışılır. Ayrıca erken anne olmuş gençler için de sosyal destek mekanizmaları mevcuttur.

Aile içi şiddet de oldukça yaygın görülen bir sorundur. Özel günlerde, önemli maçlardan önce vakaların arttığı ve daha sık görüldüğü belirlenmiştir. Aile içi şiddete uğrayan kadınlara var olan koşullara göre ya toplu merkezlerde ya da bireysel dairelerde ikamet imkanı sağlanmaktadır. Genelde bu yerler şerin biraz dışında ve diğer yerleşkelerin arasında gizliliği korunmuş bölgelerdir. Kadın ve varsa eğer çocukları buraya yerleştirilir ve buralarda kendileriyle çalışan sosyal hizmet uzmanlarından sosyal destek görürler. Ayrıca kadınların şiddet riski olduğu durumlarda kendi yanlarında taşıdıkları ve polisle direkt iletişim

kurabildikleri alarm sistemleri bulunmaktadır. Gerektiği durumlarda kadına elinde taşıdığı cihaz sayesinde ulaşılabilen ve müdahale edilebilmektedir. Şiddet uygulayan erkekler için de grup terapileri uygulanabilir ve zorunlu olarak öfke kontrolü gruplarına yönlendirilebilirler. Bu gruplarda psikologlar görev almaktadır.

İskoçya' da çocukların yaptıkları eylemlerden sorumlu tutuldukları yaş dilimi sekiz yaştır. Çocuklar için yetişkinlerinkine benzer mahkemeler yoktur ve çocuklar hiçbir şekilde mahkeme ortamına çıkarılarak yargılanmaz. Çocuklarla ilgili verilen kararlarda mahkeme dışında başka kurumlarda söz sahibidir. Uygulamaları biraz karışık görünse de Permanence Panel ve Childrens' Hearing adındaki iki oluşum da çocuklarla ilgili verilen kararlarda söz sahibi ve oldukça ayrıntılı çalışarak çocukla ilgili en uygun kararı vermeyi amaçlamaktadır. Çocuk suçluluğunda amaç çocuğu topluma kazandırabilmek ve bunu yaparken de hem çocuğun kendisini hem de aile ve sosyal çevresini sürece dahil edebilmektir. Bu panellerde halktan kişilerde katılım sağlar ve yapılan fikir paylaşımlarıyla, çocuk için en uygun tedbire karar verilir. Bu anlamda çocuk için verilen kararlarda pek çok birimin ortak olarak hareket etmesi ve sürece pek çok uzmanın dahil olması çocukların yüksek yararı için çok olumlu bir uygulamadır. Çocukların kendileriyle ilgili verilen kararlarda da sürece dahil edilmeleri, uygulanan tedbirleri çocuk için daha anlamlı kılar. Her ne kadar İskoçya' da çocukların yaptıkları eylemlerden sorumlu tutuldukları yaş dilimi sekiz yaş gibi küçük bir yaş olsa da, çocuklar için geliştirilen sistem çocuğu yaptığı eylemden sorumlu tutup cezalandırılmaktansa çocuğa erken müdahale edilerek çocuğu kazanmaya yönelik olarak işlemektedir. Ayrıca suça karışmış ve davranış problemleri olan çocuklar için oluşturulan gönüllü katılıma dayalı uygulamalarda gençlerin sosyalleşmeleri ve enerjilerini olumlu şeylere kanalize etmelerini sağlamaktadır.

Özellikle kendi alanımda gözlemlediğim bir sorun olarak Türkiye' deki boşanmış çiftlerde çocuğun diğer ebeveynleriyle olan iletişimini sağlayan hukuki süreçte pek çok eksiklikler bulunmaktadır. Şuan ülkemizde izlenen süreçte boşanmış ve çocuğuyla iletişim kuramayan ebeveyn çocuğunu icra kanalıyla giderek psikolog, icra memuru ve polis eşliğinde görebilir. İskoçya' da gördüğüm örnekte bu süreç ailede sorun yaşayan ya da boşanmış çiftlerin ilişkileri bir kurum aracılığıyla sağlanmaya çalışılır. Ebeveynler çocuklarını bu kurumun aracılığıyla, riskli durumlarda ise bu kurumun gözetiminde görebilirler. Burada hem ebeveynlere psikolojik destek verilir hem de uzlaşmaları yolunda görüşmeler yapılır. İskoçya' da edindiğim deneyim ve izlenimler hem başka bir ülkenin dinamiklerini gözlemlemem, yeni bir kültürü tanımam ve yeni yaklaşımları gözlemlemem açısından bana farklı bir bakış açısı

sundu. Özellikle de çocuklar için geliştirilen ve İskoçya' ya özgü olan ceza mekanizmalarının komplike ve organize yapısı hem kendi ülkemiz hem de pek çok ülke için ilham verici olabilir. Edindiğim deneyimler sosyal hizmetler alanında koordinasyonun önemini, sorunlara daha farklı yaklaşılabilceğini ve bu alanda ülkemiz için geliştirilmesi gereken pek çok oluşumun bulunduğunu düşündürdü.